

שם המחקר : תפיסת כאב ותגובתיות לכאב בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית:

איתור מדדים אובייקטיביים לכאב

שנה : 2015

מס' קטלוגי : 94

שם החוקר : פרופ' רות דפרין ופרופ' חגי פיק

רשות המחקר: החוג לפיזיותרפיה והחוג לאנטומיה הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל אביב

תקציר המחקר:

מחקר זה נערך בסיוע מלגה לקרן שלם

אנשים עם מגבלה שכלית התפתחותית (מש"ה) סובלים משכיחות גבוהה יחסית של כאב עקב מצבים בריאותיים שונים ופרוצדורות רפואיות. קימות גם עדויות כי אנשים עם מש"ה עלולים להיות רגישים יותר מהרגיל לכאב. יחד עם זאת, הספרות מדווחת על הזנחה בטיפול בכאב באוכלוסייה זו (מינון תרופתי מופחת, מספר קטן יותר של ביקורי רופא למישכי זמן קצרים יותר ביחס לאוכלוסייה הכללית) וכן אף על מקרי מוות עקב סיבוכים שניתן היה למנוע. הסיבות העיקריות למצב זה הינן הנטייה של אנשים עם מש"ה לא לדווח על כאב, יכולות התקשורת המילולית של אנשים עם מש"ה, והיעדר ידע מספיק לגבי אופן התפיסה והתגובתיות לכאב באוכלוסייה זו.

מטרות המחקר היו לחקור את תפיסת הכאב של אנשים עם מש"ה באמצעות מדדים סובייקטיביים ואובייקטיביים, ולבדוק אילו מדדים יכולים להחליף דיווח עצמי של כאב.

אוכלוסיית המחקר כללה 36 אנשים עם מש"ה קלה עד בינונית, ביניהם אנשים עם תסמונת דאון (ת"ד), שתוק מוחין ואנשים עם מש"ה לא ספציפית. קבוצת הביקורת כללה 18 אנשים תואמי גיל ומין בעלי קוגניציה תקינה. הנבדקים קיבלו גירויים מכאניים ותרמיים בעוצמות שונות ותוך כך התבקשו לדרג את עוצמת התחושה שלהם בשני סולמות מדידה לדיווח עצמי (סולם פירמידות וסולם פרצופים). במקביל נותחו הבעות הפנים של הנבדקים באמצעות כלי ה-FACS= Facial action coding system ונמדדו הפוטנציאלים המוחיים המעוררים בתגובה לגירויים.

תוצאות המחקר הראו כי אנשים עם מש"ה חווים את הכאב בצורה חזקה יותר בהשוואה לביקורת- הן במדדים הסובייקטיביים (דיווח עצמי) והן במדדים האובייקטיביים (הבעות פנים וגלי מח), וזאת בעיקר אנשים עם ת"ד ושתוק מוחין בהשוואה לאנשים עם מש"ה לא ספציפית. עוד נמצא כי ניתוח הבעות פנים יכול להחליף דיווח עצמי שכן הכלי מקיים יחסי גירו-תגובה עם עוצמת הכאב באופן הדומה לנורמה למעט ערכים גבוהים יותר. הממצאים אף הראו כי קיימת עדות לאיטיות ההולכה של אנשים עם מש"ה. יש לציין כי אנשים עם מש"ה קלה-בינונית יכולים להשתמש בסולמות לדיווח עצמי מהסוג שנבדק במחקר הנוכחי, בצורה טובה.

ניתן להסיק כי חווית הכאב של אנשים עם מש"ה נראית חזקה מהנורמה בעיקר בקרב אנשים עם ת"ד ושתוק מוחין ולפיכך חשוב ביותר לבצע ניטור קפדני של עוצמת הכאב ע"מ לתת טיפול הולם לפי הצורך. במידה וקיימת יכולת תקשורתית וברמת מש"ה קלה עד בינונית, נראה שניתן לסמוך על דיווח עצמי בסולמות שנבדקו, אולם במידה ואין יכולת תקשורתית, קיימים כלים אובייקטיביים לכאב-הבעות פנים לפי (FACS-) אשר יכולים להחליף דיווח עצמי ולהוות מדד להימצאות כאב ואף לעוצמת הכאב.

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)